

Onderwerp

Richtlijnen en participatie plaatsing middenspanningsruimtes

Opsteller	Leonie Braks	Behandeldatum	7 november 2023
Programma	Openbare ruimte	Status	Openbaar
Portefeuillehouder	J.T.J.L.A. Broeren en T.F.A. van Elferen		

Advies

1. De brief aan de raad waarin we de raad informeren over de richtlijnen en het proces voor de plaatsing van middenspanningsruimten vast te stellen.
2. Bij het plaatsen van middenspanningsruimten te kiezen voor de eerste trede van participeren: gemeentebreed en wijkgericht informeren (meeweten), waarbij we transparantie en uniformiteit als leidende principes hanteren.

Aanleiding

Mede dankzij de hoge energieprijzen in 2022 is de energietransitie in een versnelling terecht gekomen. Om een energieneutrale stad te worden, is veel groene stroom (zon, wind) nodig ter vervanging van fossiele energie (gas, benzine). Afgelopen tijd is het aantal zonnepanelen sterk gestegen. Door toename van warmtepompen en elektrische auto's is de vraag naar elektriciteit steeds groter geworden. Door al deze ontwikkelingen is krapte ontstaan op het elektriciteitsnet: er is sprake van netcongestie. Netbeheerders zijn de netten nu in hoog tempo aan het verzwaren door dikkere kabels aan te leggen en middenspanningsruimten (MSR), in de volksmond trafostations, bij te plaatsen in de wijken. De gemeente is wettelijk verplicht om mee te werken aan een verzoek van netbeheerder voor een energie- of warmtevoorziening in de openbare ruimte. Een bepaalde plek kan met reden worden afgewezen, maar de gemeente heeft een inspanningsverplichting om te komen tot een passende oplossing

Verzwaring van het stroomnet is een cruciale randvoorwaarde geworden voor de energietransitie. Onze inwoners moeten kunnen rekenen op een toekomstbestendige energievoorziening, om stroomstoringen waar bijvoorbeeld in Nijmegen-Noord al sprake van is, te voorkomen. Hiervoor zijn deze middenspanningsruimtes nodig.

Beoogde impact

Dit voorstel sluit aan bij onderstaand(e) ambitie en doel uit de doelenboom van onze stadsbegroting:

Ambitie

We zijn een energieneutrale stad waar evenveel energie wordt opgewekt als verbruikt.

Doel

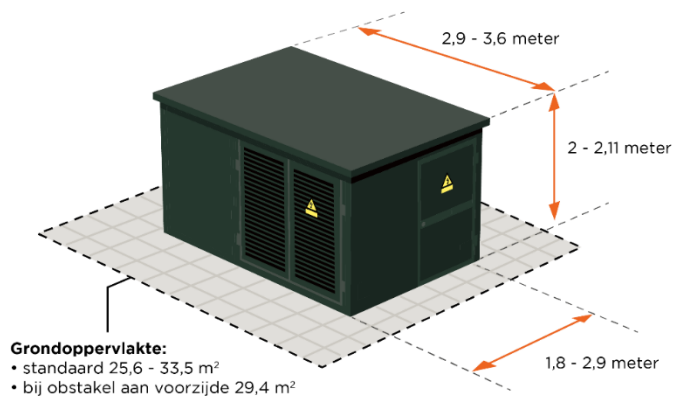
We benutten kansen voor het opwekken en gebruiken van duurzame energie.

Argumenten

1. *De brief aan de raad waarin we de raad informeren over de richtlijnen en het proces voor de plaatsing van middenspanningsruimten vast te stellen*

Om aan de groeiende vraag naar stroom te kunnen voldoen, moet Liander tot 2030 in Nijmegen naar verwachting 400 tot 600 extra middenspanningsruimtes (MSR) bijplaatsen. In de (nabije) toekomst zal Liander vaker meerdere MSR in korte tijd per buurt gaan

plaatsen, zoals op dit moment gebeurt in Altrade en Heseveld, waar 9 respectievelijk 5 MSR gepland zijn. Een groot deel van deze stations zal noodgedwongen een plek krijgen in de openbare ruimte.

Liander is reeds gestart met de verzwarening van het net en zet op dit moment gemiddeld één keer per week een MSR in Nijmegen. Meestal verloopt de aanleg goed. Er zijn echter knelpunten die plaatsing (sterk) kunnen vertragen. Deels ontstaat vertraging als gevolg van discussie tussen Liander en gemeente Nijmegen over de locatie.

Om het proces tussen gemeente Nijmegen en Liander te stroomlijnen zijn richtlijnen (zie bijlagen) opgesteld. De richtlijnen betreffen een werkproces waarin beleidsuitgangspunten vanuit diverse disciplines zijn vertaald. Op basis van de richtlijnen is bijvoorbeeld plaatsing op riolering of onder de kroon van een boom niet mogelijk en Plaatsing van een trafostation op een trottoir is in beginsel geen optie. Ook is vrij zicht vanuit een woning uitgangspunt en moet bij plaatsing op een parkeerplaats de parkeerdruk in de buurt lager zijn dan 85%. De richtlijnen zijn bij wijze van proef voor de plaatsingen in Altrade en Heseveld gebruikt en blijken voor zowel gemeente als Liander werkbaar te zijn.

De richtlijnen zijn een hulpmiddel die vakinhoudelijke adviseurs (archeologie, verkeer, groen, etc.) van de gemeente gebruiken om verzoeken van Liander te toetsen. Omdat reeds vastgesteld beleid is omgezet in werkbare richtlijnen, worden ze niet vastgesteld door het college. Tot nu toe blijkt dat er weinig plekken zijn die aan alle richtlijnen voldoen. In een maandelijks overleg tussen gemeente en Liander wordt in dat geval bepaald welke plek het minst bezwarend is. Zo nodig wordt onderzoek gedaan, zoals een bomen- of parkeeronderzoek. De gemeente is leidend bij de toepassing van de richtlijnen en de definitieve locatiekeuze op basis van de richtlijnen.

Jaarlijks gaan Liander en gemeente Nijmegen de toepassing van de richtlijnen evalueren en zo nodig aanpassen op basis van praktijkervaringen. Wij informeren de raad in de jaarlijkse voortgangsbrief over de energietransitie over de evaluatie.

Wij plaatsen de richtlijnen op onze gemeentelijke website met een toelichting op het proces en ieders taken en verantwoordelijkheden. Dit geeft bewoners inzicht in onze afwegingen en (technische) beperkingen.

1. *Bij het plaatsen van middenspanningsruimten te kiezen voor de eerste trede van participeren: gemeentebreed en wijkgericht informeren (meeweten), waarbij we transparantie en uniformiteit als leidende principes hanteren.*

In het verleden zijn vaak MSR geplaatst zonder inbreng van omwonenden. Tot nu toe bepaalde Liander de zoekcirkel voor de locatie (de MSR moeten o.a. op bepaalde afstand van elkaar staan) en stemde Liander af met de gemeente over de precieze locatie. Daarna ontvingen omwonenden een brief over de plaatsing van de MSR. Soms ontstond en ontstaat er vervolgens commotie in de buurt over de plek. Om duidelijkheid te bieden, stellen we voor om geen ruimte te laten voor inspraak bij de plaatsing van MSR. Want feitelijk is er geen keuze voor omwonenden, omdat er niet of nauwelijks alternatieve locaties zijn vanwege de vele belangen die afgewogen moeten worden binnen de zoekcirkel van Liander.

Het participatiebeleid voor het ruimtelijk domein is primair bedoeld voor plannen in het kader van de Omgevingswet. Vanuit juridisch oogpunt betreft de plaatsing van een MSR een privaatrechtelijke handeling (verkoop van grond door gemeente aan Liander). Anderzijds willen we als gemeente zoveel mogelijk in samenspraak met bewoners en bedrijven doen, ook als dat formeel niet nodig is. In dit geval stellen we echter voor om de plaatsing van MSR zonder inbreng van bewoners uit te voeren, omdat we ons met het oog op het vitale belang van een stabiele energievoorziening en het gebrek aan alternatieve locaties geen vertraging kunnen veroorloven. Wij gaan de betrokken bewoners informeren met een heldere uitleg van de motieven. In de informerende brief aan inwoners benoemt Liander het algemeen belang en (de redenen van) de urgentie van de extra MSR, de onderbouwing voor de gekozen locatie (welke afwegingen is gemaakt) en dat er geen inspraak mogelijk is ten aanzien van de locatie van een nieuwe MSR.

Verder zijn de uitgangspunten bij de communicatie:

- Transparantie en uniformiteit als leidende principes;
- Gemeentebrede communicatie via bijv. de Brug en de website van de gemeente Nijmegen, waarin het belang en de afweging op basis van richtlijnen voor de locatiekeuze van MSR op een toegankelijke manier wordt verwoord;
- Wijkgerichte informatie via mijnwijkplan, wijkwebsites en de wijkraad. Bij de buurtaanpak wordt de wijkraad eerst geïnformeerd via een fysieke bijeenkomst, daarna worden brieven verstuurd naar direct omwonenden.

We gaan in gesprek met Liander hoe we op opvallende plekken een MSR in samenspraak met omwonenden kunnen 'aankleden', zodat de MSR beter past in de omgeving, bijvoorbeeld met een schildering of door een bankje of fietsenstalling aan de MSR te bevestigen. Omdat Altrade de eerste buurtgewijze aanpak van Liander in Nijmegen betref, neemt Liander hier de meerkosten voor eventuele aankleding van MSR op zich. We onderzoeken samen met Liander wat financieringsmogelijkheden voor aankleding van MSR in andere wijken zijn.

In oktober is de communicatie over de 9 extra MSR in Altrade gestart. Hiertoe is eerst het buurtplatform Wedren-Julianapark en het buurtcomité Altrade geïnformeerd. Vervolgens zijn en worden per station brieven aan omwonenden verstuurd. Op basis van de ervaringen in Altrade verbeteren we de communicatie in andere wijken als dat nodig blijkt.

Kanttekeningen

Er kunnen nog steeds inwoners zijn die het niet eens zijn met de locatiekeuze, ondanks de duidelijke communicatie. Het is dan van belang om naar bezwaren van bewoners te luisteren en de besluitvorming en de onderbouwing van de gemeente en Liander toe te lichten. Deze zorgvuldigheid zorgt ervoor dat er geen tijd verloren gaat gezien.

Voor het plaatsen van MSR zijn geen besluiten van ons college nodig, zodat er ook geen bezwaar- en beroepsprocedures zijn. Of bewoners met succes een civielrechtelijke procedure kunnen starten is nog maar de vraag, daarover is weinig jurisprudentie.

Financiën

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties. Wij gaan in gesprek met Liander over cofinanciering van de meerkosten van inpassing of aankleding van trafostations.

Vervolg

Het proces rondom MSR is besproken met vertegenwoordigers van de Gezamenlijke Werkgroep Burgerparticipatie Nijmegen (GWBN). De werkgroep was positief over de richtlijnen en beseft dat de extra MSR noodzakelijk zijn voor de energietransitie. Zij zien het onderbouwd informeren als enige mogelijke optie. De werkgroep had aanvullende adviezen over het hanteren van leidende principes bij en een tweetrap (eerst wijkraad dan bewonersbrieven) in de communicatie, die we gaan toepassen (zie onder argumenten).

Vanwege de netcongestie is de samenwerking tussen gemeente Nijmegen en Liander het afgelopen jaar geïntensiveerd. Wij bereiden een overkoepelende intentieovereenkomst voor met Liander, waarin we afspraken maken over de wijze waarop we (willen) samenwerken. Ter uitwerking van de intentieovereenkomst sluiten we een specifieke samenwerkingsovereenkomst af over de plaatsing van MSR, waarin we concrete afspraken maken over het bijbehorende werkproces (grondverwerving, communicatie, financiering specifieke vormgeving, etc.).

Bijlage(n)

- Raadsinformatiebrief
- Richtlijnen voor de plaatsing van transformatorstations
- Overzichtskaart bij richtlijnen plaatsing transformatorstations